

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсового проекту
за темою кваліфікаційної роботи
для бакалаврів денної та заочної форм навчання
спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій»

Затверджено
на засіданні групи
забезпечення спеціальності
Протокол № 1 від «1» вересня 2023 року

Одеса 2023

Методичні вказівки до виконання курсового проекту за темою кваліфікаційної роботи для студентів денної та заочної форм навчання за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій», рівень вищої освіти «бакалавр» / Укладачі: Данілова Н.В., канд.геогр.наук, Костюкєвич Т.К., канд.геогр.наук, Толмачова А.В., канд.геогр.наук, Одеса, ОДЕКУ, 2023 р. 30 с.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ...	6
1.1 Загальні положення.....	6
1.2 Вибір теми курсового проекту.....	6
1.3 Отримання завдання.....	6
2 СТРУКТУРА КУРСОВОГО ПРОЕКТУ.....	7
3 ОСНОВНІ ВИМОГИ ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ.....	10
3.1 Вимоги щодо оформлення курсового проекту.....	10
3.2 Ілюстрації.....	10
3.3 Таблиці.....	11
3.4 Формули.....	12
3.5 Посилання.....	12
4 ОРІЄНТИРОВОЧНІ ТЕМИ КУРСОВИХ ПРОЄКТІВ.....	13
4.1 Курсовий проект за темою №1.....	13
4.2 Курсовий проект за темою №2.....	15
4.3 Курсовий проект за темою №3.....	17
4.4 Курсовий проект за темою №4.....	19
4.5 Курсовий проект за темою №5.....	21
4.6 Курсовий проект за темою №6.....	23
4.7 Курсовий проект за темою №7.....	25
ДОДАТКИ.....	28

ВСТУП

Сучасні вимоги до підвищення якості підготовки фахівців за рахунок інтенсифікації навчального процесу викликали необхідність активних методів навчання, таких, як підсилення індивідуального підходу до розвитку творчих здібностей студентів, активізація їх самостійної роботи. Важливу роль у вирішенні цих завдань відіграє проектування, яке сприяє закріпленню і поглибленню теоретичних знань, розвитку творчого мислення, а також розвиває в них педагогічні навички, творчу ініціативу, самостійність, організованість, підвищує відповідальність студента перед роботою.

Курсовий проект за темою кваліфікаційної роботи бакалавра відповідно навчального плану у 7-му семестрі денної форми навчання та на 5-му курсі заочної форми навчання готується за вибором теми, яку він обирає з науковим керівником.

Курсовий проект – це індивідуальне завдання, що видається студентам в терміни, передбачені вищим навчальним закладом.

Метою курсового проекту є закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та застосування їх при вирішенні конкретного фахового завдання і вироблення вміння самостійно працювати з навчальною і науковою літературою, електронно-обчислювальною технікою, лабораторним обладнанням, самостійно проводити дослідження, використовуючи сучасні інформаційні засоби та технології.

Завдання курсового проекту:

- аналіз і правильне оцінювання проектів, які проводяться в сучасних організаціях;
- використання набутих у процесі навчання теоретичних знань та практичних навичок для вирішення будь-яких проектних задач;
- критичний аналіз літературних та наукових джерел;
- застосування сучасних методик наукових досліджень;
- узагальнення статистичних та інших фактичних матеріалів;

Курсовий проект за темою кваліфікаційної роботи бакалавра містить результати узагальнення аналізу спеціальної наукової літератури з відповідної тематики, розв'язання окремої проблеми, яка є оригінальною, містить самостійно зроблені висновки або аналіз викладеної інформації.

1 ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ

1.1 Загальні положення

Тематика курсових проектів визначається кафедрою відповідно до змісту і завдань. Вона повинна бути актуальною і тісно пов'язаною із вирішенням практичних фахових завдань.

Курсовий проект виконується студентом самостійно при консультуванні з викладачем.

Курсовий проект доцільно виконувати у такій послідовності:

- вибір теми дослідження;
- з'ясування об'єкта і предмета дослідження;
- визначення мети і завдань дослідження;
- складання попереднього плану;
- написання вступу до проекту;
- практична апробація та аналіз результатів;
- формулювання висновків;
- переліку посилань та додатків.

Надалі здійснюється технічне оформлення проекту, підготовка до захисту і захист курсового проекту.

1.2 Вибір теми курсового проекту

Вибір теми курсового проекту має винятково важливе значення для його успішного виконання. Для полегшення вибору теми курсового проекту студент повинен ознайомитися з відповідною літературою з вибраної тематики, а також з періодичними виданнями, статистичними матеріалами.

Тема дослідження та її виклад мають бути актуальними, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку землевпорядної науки та господарської практики. Студенту надається право самостійно обирати тему курсового проекту з числа запропонованих кафедрою. Якщо в переліку рекомендованих тем немає теми, що цікавить студента, він самостійно може запропонувати тематику курсового проекту, попередньо обґрунтувавши свій вибір.

1.3 Отримання завдання

Після того, як обрана тема майбутнього курсового проекту сформульована і затверджена кафедрою, науковий керівник визначає загальний напрям роботи, рекомендує літературу і оцінює разом із студентом об'єм вихідних даних.

2 СТРУКТУРА КУРСОВОГО ПРОЕКТУ

Курсовий проект має строго визначену структуру. Його структура повинна відбивати логічну послідовність викладення матеріалу.

Зміст курсового проекту повинен відповідати темі, мати чітке логічне поєднання теоретико-методичної, аналітичної та проектної частини.

Курсовий проект виконують на підставі вивчення вітчизняної та зарубіжної літератури і періодичних видань із спеціальності та аналізу даних.

Курсовий проект складається з наступних складових:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- розділи основної частини (при необхідності можуть мати підрозділи, підпункти, розрахункова частина);
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки (якщо вони є).

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи і містить наступну інформацію:

- найменування вищого навчального закладу, факультету та кафедри, де виконується проект;
- назву та тема курсового проекту;
- прізвище, ім'я по батькові автора;
- шифр і найменування спеціальності;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я по батькові наукового керівника;
- відведену графу для оцінки студента;
- прізвище, ім'я по батькові членів комісії, місто і рік.

Приклад титульного аркуша для студентів денної форми навчання наведено в Додатку А, для студентів заочної форми навчання наведено в Додатку Б.

Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок курсового проекту, однак номер сторінки на титульному аркуші не ставиться.

У **Змісті** наводяться усі заголовки курсового проекту і зазначаються сторінки, з яких вони починаються. Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки в тексті. Скорочувати або давати їх за іншою редакцією, послідовністю і підпорядкованістю порівняно із заголовками в тексті не допускається. Зміст розташовують з нової сторінки із заголовком «ЗМІСТ».

Вступ курсового проекту розкриває сутність і стан проблеми (задачі) та її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування

необхідності проведення дослідження.

У вступі обґрунтовується:

- актуальність теми, що вивчається, її практична значущість;
- визначаються об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження;
- вказуються матеріали і методи розрахунків, які будуть використані при його виконанні.

Основна частина курсового проекту розкриває основний зміст дослідження. Як правило основна частина курсового проекту складається з двох-трьох розділів, які, у свою чергу, поділяються на підрозділи, пункти, підпункти. Кожен розділ висвітлює самостійне питання, а підрозділ – окрему частину цього питання. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Як правило, у розділах основної частини подають:

- огляд літератури за темою і вибір напрямів дослідження;
- викладення загальної методики і основних методів дослідження;
- опис проведених теоретичних досліджень і практичних розрахунків, а також узагальнення результатів дослідження.

У *першому розділі* проекту обов'язково має міститися огляд літератури з теми дослідження. Оскільки курсовий проект присвячується порівняно вузькій темі, то огляд робіт попередників слід робити з питань обраної теми, а не з усієї проблеми в цілому. Важливим є аналіз нормативно-правової бази із теми дослідження, визначення недоліків правового регулювання, а також наявних прогалин.

Другий розділ є фундаментальним і демонструє не тільки рівень досліджень, а й уміння студента кваліфіковано проводити теоретичне обґрунтування обраних методик, аналізувати умови їх застосування.

Написання цього розділу доцільно супроводжувати рисунками, таблицями, формулами. Рисунки та схеми дозволяють більш наочно розкрити сутність питань, що розглядаються. У таблицях, як правило, подаються статистичні дані, що використовуються при аналізі розвитку проблеми в динаміці. Формули дозволяють викласти методику розрахунків окремих показників та результатів.

У *третьому розділі* курсового проекту слід привести практичні аспекти теми дослідження, здійснити розрахунки за результатами теоретичних досліджень першого та другого розділів. Даний розділ курсового проекту повинен мати практичну значущість, результати якого є можливим використати в роботі.

Висновки. Логічним завершенням курсового проекту є висновки. В висновках, насамперед, необхідно довести виконання мети і завдання дослідження, що заявлені у вступі, а також чітко і лаконічно сформулювати основні із отриманих результатів проведених досліджень, надати рекомендації щодо їх використання та доцільності їх продовження.

Список використаної літератури складається в алфавітному порядку або формується в порядку, за яким вона вперше згадується у тексті.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи (ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» від 22.06.2015р. №61; згідно з наказом ДП «УкрНДНЦ» від 04.03.2016 №65 змінено дату чинності).

Додатки. Додатки оформляють як продовження курсового проекту на прикінцевих її сторінках, зазначаючи їх у порядку посилань у тексті. Кожний додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «ДОДАТКИ».

Додатки позначаються послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад: Додаток А, Додаток Б і т. д.

Один додаток позначається як Додаток А. Додатки повинні мати спільну з рештою проекту наскрізну нумерацію сторінок.

3 ОСНОВНІ ВИМОГИ ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ

3.1 Вимоги щодо оформлення курсового проекту

Курсовий проект друкується на комп'ютері на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм), орієнтація – книжкова, формат Microsoft Word (*.doc або *.docx).

Сторінки обмежуються полями: ліве – 30 мм, верхнє та нижнє – 20 мм, праве – 15 мм. *Відстань між заголовком і текстом* – 15–20 мм. *Шрифт* – чорного кольору. Щільність тексту однакова по всій роботі. Сторінка повинна містити не менше 28–30 рядків по 57–60 знаків у кожному (з урахуванням інтервалів). *Шрифт основного тексту* – Times New Roman, *кегель* – 14, *інтервал між рядками* – 1,5, *абзацний відступ* повинен бути однаковим впродовж усього тексту курсового проекту і дорівнювати – 1,25. *Нумерація сторінок* – праворуч зверху, без крапки в кінці.

Прізвища, назви установ, організацій, фірм та інші власні назви у роботі наводять мовою оригіналу.

Курсовий проект має бути надрукований чітко, без помилок і виправлень. Текст курсового проекту може ілюструватись рисунками, графіками, таблицями.

Текст основної частини курсового проекту поділяють на розділи та підрозділи. Кожну структурну частину проекту починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин проекту «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично відносно тексту.

Розділи, підрозділи, пункти, підпункти КП слід нумерувати арабськими цифрами. Розділи КП повинні мати порядкову нумерацію в межах викладення суті роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки, наприклад, 1, 2, 3 і т. д. Підрозділи КП нумеруються в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між ними ставиться крапка. У кінці номера підрозділу крапка не ставиться, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). У тому самому рядку дається заголовок підрозділу.

Обсяг курсового проекту повинен складати 25-35 сторінок машинописного тексту формату А4 без урахування списку використаних джерел та додатків. При цьому, обсяги основних структурних частин курсового проекту повинні бути такими: вступ – 10 %, основна частина – 80%, висновки – 10 %.

3.2 Ілюстрації

До ілюстрацій належать рисунки, схеми, графіки, діаграми. Ілюстрації

повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За потреби ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) і таблиці варто наводити в роботі безпосередньо після тексту за першою згадкою або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації. Ілюстрацію, більшу за формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій в додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між ними ставиться крапка.

Наприклад: «Рисунок 1.2» (другий рисунок першого розділу). Номер рисунка, його назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ним. Якщо в курсовому проекті один рисунок, то його нумерують за загальними правилами.

Наприклад:

Рисунок _____ - _____
номер назва рисунку

3.3 Таблиці

У таблицях наводяться цифрові дані. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту.

Назва «Таблиця» починаються з великої літери. Заголовки колонок повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з малих, якщо вони становлять одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони самостійні. Висота рядків – не менше 8 мм. Колонку з порядковими номерами рядків до таблиці не включають.

Приклад побудови таблиці:

Таблиця _____ - _____
номер назва рисунку

Головка	Заголовки граф		
	Підзаголовки граф		Підзаголовки граф
	Рядки (горизонтальні)		

Боковик
(заголовки рядків)

Графи (колонки)

Таблицю розміщують після першого згадування у тексті так, щоб її

можна було читати без повороту опалітуреного блока роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Слово «Таблиця ...» вказують один раз зліва над першою частиною таблицею. Якщо таблиця не вміщується на одній сторінці, то її можна перенести на наступну сторінку: «Продовження таблиці 1.2 ...», надпис вказують над таблицею. Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку таблиці не наводяться, то в ньому ставиться риска (–). На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

3.4 Формули

Формули і рівняння треба виділяти з тексту вільними рядками та позначати певним номером, написаним у дужках. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба наводити безпосередньо під формулою у послідовності, наведеній у формулі.

Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка.

Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Вище і нижче від кожної формули потрібно залишити «пустий» рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знаку рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (–), множення (×) і ділення (:). Формули (якщо їх більше, ніж одна) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули у круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу). Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (3.1)».

3.5 Посилання

Посилання в тексті курсового проекту на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, відділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у роботах [1-7] . ...».

Таки посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мова тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, не включений до останнього видання.

Посилання необхідно розміщувати на всі окремі фрази і цитати, а також рисунки і таблиці, які запозичені з будь-яких джерел інформації.

4 ОРІЄНТИРОВОЧНІ ТЕМИ КУРСОВИХ ПРОЄКТІВ

4.1 Курсовий проект за темою №1

Тема 1: «ФОРМУВАННЯ НОВОСТВОРЕНИХ ЗЕМЛЕВОЛОДІНЬ (ЗЕМЛЕКОРИСТУВАНЬ) НА ТЕРИТОРІЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ»

Завдання

Охарактеризувати природну та соціально-економічну характеристику території. Дослідити сучасне використання сільськогосподарських угідь та організації їх території стосовно природних і еколого-економічних умов господарства. Внести пропозиції щодо організації території і впорядкування сівозмін.

Зміст

ВСТУП

1 ПРИРОДНА І СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРИТОРІЇ

1.1 Загальні відомості

2 ПІДГОТОВЧІ РОБОТИ

2.1 Характеристика ґрунтового покриву землекористування

3 СКЛАДАННЯ СХЕМ ВНУТРІГОСПОДАРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ НОВОСТВОРЕНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

3.1 Організація території і структура посівних площ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Пояснення до виконання окремих розділів роботи:

1. Природна і соціально-економічна характеристика території.

Даний розділ пояснювальної записки пишеться на основі вивчення планово-картографічних матеріалів. У підрозділі описуються:

- місце знаходження господарства (область, район, сільська рада);
- просторова характеристика (форма, загальна площа, площа сільськогосподарських угідь, в тому числі ріллі), юридичний статус господарства, його виробничий напрямок, експлікація земель;
- природні умови: дається характеристика клімату, рельєфу, ґрунтів, рослинності;
- економічні умови: дається характеристика використання сільськогосподарських угідь господарства (структура посівних площ, урожайність сільськогосподарських культур).

2. Підготовчі роботи.

На основі контурної відомості складається експлікація земель

сільськогосподарського підприємства.

З метою створення на території сільської ради сільськогосподарських підприємств ринкового типу, заснованих на приватній формі власності на землю визначають кількість і фізичні розміри земельних часток (паїв) кожного контуру окремих видів сільськогосподарських угідь (зокрема рілля, багаторічні насадження). Для визначення кількості земельних часток (паїв) розташованих на території сільської ради встановлюється загальна кількість громадян, які отримали в натурі земельні частки (паї). Середня земельна частка (пай) визначається діленням площі приватизаційного фонду на кількість громадян, які мають право на неї. Паювання по фізичній площі проводиться у випадках повної однорідності земель приватизаційного фонду. У випадку, коли землі на території сільської ради неоднорідні за своїми природними властивостями, паювання проводиться на основі умовних кадастрових гектарів. Умовні кадастрові гектари визначаються за бонітетом ґрунтів або за грошовою оцінкою земель.

3. Складання схем внутрігосподарської організації території новостворених сільськогосподарських підприємств.

Схему внутрігосподарського землевпорядкування розробляють на території ріллі, де дають рекомендації по складу сівозмін, кількості полів в них і приблизну схему чергування культур. При цьому дотримуються основних вимог:

- господарства тваринницького напрямку забезпечуються зеленими і соковитими кормами на 100%, а концентратами не менше як на 70%;
- в поля сівозмін включати цілу кількість земельних часток (паїв);
- кожне поле повинно бути забезпечено автономним під'їздом;
- по границям сівозмін розміщують польові дороги шириною 3 – 5 м і захисні лісосмуги шириною 3 – 13 м.

Система запроектованих сівозмін повинна передбачати вирішення таких завдань:

- впровадження оптимальної структури посівів і повного забезпечення тваринництва кормами;
- правильне чергування культур по роках і розміщення їх з урахуванням біологічних особливостей кожної культури та її вимог до ґрунтів та попередників;
- впровадження прогресивних технологій вирощування культур та форми організації праці;
- правильний обробіток ґрунту, який повинен забезпечувати охорону ґрунтів від ерозії та інших несприятливих процесів;
- ефективне використання органічних та мінеральних добрив шляхом правильного їх внесення з урахуванням особливостей ґрунтів і культур;
- створення сприятливих умов для високопродуктивного використання тракторів і сільськогосподарських машин.

Рекомендуємий список літератури:

1. Бойко П.І., Бородань В.О., Шиліна Л.І. Принципи побудови сівозмін в умовах земельної реформи. Вісник аграрної науки. К. Спеціальний випуск. Київ, 2000. С. 11–13.
2. Дроздяк М.В., Казьмір П.Г. Просторова організація агроландшафтів: навчальний посібник. Львів, 2007. 185 с.
3. Земельний кодекс України. Київ, 2001. 80 с.
4. Про землеустрій: Закон України. 2003. № 3. С. 50-74.
5. Третяк А. М., Другак В. М., Третяк Р. А. та ін. Землевпорядне проектування: еколого-ландшафтне землевпорядкування сільськогосподарських підприємств: навчальний посібник Київ: Аграрна наука, 2007. 120 с.

Графічні матеріали:

1. Складається план існуючого використання угідь території сільської ради.

4.2 Курсовий проект за темою №2

Тема 2: «ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ (вказується назва об'єкту дослідження)»

Завдання

Проаналізувати та вивчити загальну характеристику ефективності використання земельних ресурсів. Дослідити сучасний екологічний стан та ефективність використання земельних ресурсів. Проаналізувати всю територію комплексно, а саме агровиробничі групи ґрунтів, стрімкість схилів. Надати пропозиції щодо покращення стану та ефективності використання земельних ресурсів.

Зміст

ВСТУП

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

1.1 Теоретичні основи ефективності використання земельних ресурсів

2 ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

2.1 Загальні відомості про об'єкт дослідження

2.2 Сучасний стан земельних ресурсів

3 НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

3.1 Раціональне використання та охорона земельних ресурсів

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Пояснення до виконання окремих розділів роботи:

1. Теоретичні основи ефективного використання земельних ресурсів.

Головними джерелами життєздатності і процвітання будь-якої держави є земельні ресурси, що їй належать, і населення, що проживає на них. При цьому під земельними ресурсами слід розуміти не лише територію (простір) держави, але й усе, що знаходиться «над» і «під» цим простором. Забезпеченість країни земельними ресурсами – найважливіший економічний та політичний фактор розвитку суспільного виробництва. Наявність земельних ресурсів дає широкий простір економічного розвитку регіонів світу.

2. Оцінка сучасного стану та ефективність використання земельних ресурсів.

Земельні ресурси є основою життєдіяльності людини, тому потрібен контроль за їх використанням, обліком та охороною. Земельний облік є невід'ємною частиною державного земельного кадастру і є державним заходом щодо накопичення, систематизації та аналізу всебічної інформації про кількість, місцезнаходження та господарське використання земельних ресурсів. Така інформація має бути точною та достовірною, оскільки інформація про обсяг земельних ресурсів, використання та природний стан земель необхідна для ефективного та якісного управління територіями.

Провести розрахунки таких показників як сільськогосподарська освоєність території, розораність території та розораність сільськогосподарських угідь за допомогою яких можна дати характеристику інтенсивності використання земельних ресурсів.

Рекомендуємий список літератури:

1. Третяк А. М. Історія земельних відносин і землеустрою в Україні : навчальний посібник. Київ: Аграрна наука, 2002. 280 с.

2. Паньків З. П. Земельні ресурси : навчальний посібник. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 272 с.

3. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 року № 962-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/962-15/print1476586411943513>

4. Земельні ресурси та їх використання : навчальний посібник /А. М. Третяк та ін. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 304 с.

5. Земельний Кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

6. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : підручник. Київ: КНЕУ, 2013. 779 с.

7. Паньків З. П., Наконечний Ю. І. Земельні ресурси. Практикум : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.

8. Титова Н. І. Землі сільськогосподарського призначення: права громадян України : науково-навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2005. 368 с.

9. Медведєв В. В., Лактіонова Т. М. Земельні ресурси України. Київ,

1998. 150 с.

10. Методичні рекомендації з комплексної агроекологічної оцінки земель сільськогосподарського призначення /за ред. О.О. Ракоїд. Київ: Логос. 2008. 51с.

11. Фурман В.М., Люсак А.В., Олійник О.О. Ґрунтозахисна контурно-меліоративна система землеробства: навчальний посібник. Рівне: вид-во ФОП Мельнікова М.В. 2016. 215с.

4.3 Курсовий проект за темою №3

Тема 3: «ЕКСПЕРТНА ГРОШОВА ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ЗА РИНКОВИМ ПІДХОДОМ» (вказується назва об'єкту дослідження)

Завдання

Проаналізувати отримані результати експертної вартості окремої земельної ділянки із застосуванням методичного підходу зіставлення цін на подібні за низкою факторів земельних ділянок – аналогів.

Зміст

ВСТУП

1 ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

2 АНАЛІЗ УМОВ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

2.1 Методика розрахунку експертної вартості земельної ділянки методичним підходом порівняння продажу подібних земельних ділянок

3 ЕКСПЕРТНА ВАРТІСТЬ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ЗА РИНКОВИМ ПІДХОДОМ

3.1 Розрахунок експертної вартості земельної ділянки методичним підходом порівняння цін продажу подібних земельних ділянок

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Пояснення до виконання окремих розділів роботи:

2. Аналіз умов та ефективності використання земельних ділянок.

Для розрахунку експертної вартості використовуються дані щодо пропозицій на об'єкти нерухомого майна з інтернет-джерела, наприклад <https://dom.ria.com>.

За методичним підходом, що базується на зіставленні цін продажу подібних земельних ділянок, вартість земельної ділянки визначається на рівні цін, які склалися на ринку. При цьому вартість земельної ділянки встановлюється шляхом внесення поправок до цін продажу подібних земельних ділянок, які визначаються відмінністю в умовах угод і характеристик чинників, які впливають на

вартість. Поправки визначаються на основі попарного порівняння або статистичного аналізу ринкових даних.

Скоригована ціна продажу даної земельної ділянки визначається за формулою:

$$Ц_{за} = Ц_{а} + \sum_{j=1}^m \Delta Ц_{аj}$$

де: $Ц_{за}$ – скоригована ціна продажу a -ї подібної земельної ділянки (у гривнях); $Ц_{а}$ – фактична ціна продажу a -ї подібної земельної ділянки (у гривнях); m – кількість характеристик чинників, які порівнюються; $\Delta Ц_{аj}$ – різниця (поправка) в ціні (+,-) продажу a -ї подібної земельної ділянки стосовно ділянки, що оцінюється, за j -ою характеристикою чинника порівняння.

Рекомендуємий список літератури:

1. Конституція України. Верховна Рада України. 1996. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-0%B2%D1%80#Text>
2. Михайлюк В. І. Експертна грошова оцінка земельних ділянок: посібник для самостійної роботи. Одеса: ОДАУ, 2021. 37 с.
3. Перович Л. М. Оцінка земель: підручник. Київ: Агроосвіта, 2014. 373 с.
4. Перович Л. М., Губар Ю. П. Оцінка нерухомості: навчальний посібник. Львів: вид-во НУ «Львівська політехніка», 2010. 296 с.
5. Про оцінку земель: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2004. №15. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text>
6. Малахова С. Особливості розрахунку вартості земельної ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку. Вісник Львівського національного аграрного університету. 2020. №21. С. 103-110. DOI: <https://doi.org/10.31734/architecture2019.20.103>
7. Касперевич Л. В. Особливості оцінки сільськогосподарських земель в умовах ринкових відносин. Агросвіт. 2018. №18. С. 3-10. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2018.19.3>
8. Жарікова О. Б. Вдосконалення експертної грошової оцінки пасовищ і сінокоосу. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. №9-1. С. 137-141.
9. Про експертну грошову оцінку земельних ділянок: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2002 р. №1531. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1531-2002-%D0%BF#Text>

4.4 Курсовий проект за темою №4

Тема 4: «НОРМАТИВНА ГРОШОВА ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ» (вказується назва об'єкту дослідження)

Завдання

Закріпити та поглибити теоретичні знання, освоїти методи виконання широкого кола землевпорядних робіт і оформлення відповідної технічної документації. виконати розрахунок нормативної грошової оцінки земельної ділянки.

Зміст

ВСТУП

1 ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ

2 МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ НОРМАТИВНОЇ ГРОШОВОЇ ОЦІНКИ

3 НОРМАТИВНА ГРОШОВА ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

3.1 Розрахунок нормативної грошової оцінки земельної ділянки

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Пояснення до виконання окремих розділів роботи:

1. Загальні відомості про земельну ділянку.

До основних відомостей про земельну ділянку відносять відомості про назву, мету використання, місце розташування та адресу, власника та користувача, наявність обмежень, обтяжень та сервітутів. У цьому розділі викладають і обґрунтовують проектне рішення щодо встановлених меж земельної ділянки. Описують конфігурацію, рельєф, експозицію схилу та орієнтовний нахил ділянки, під'їзди (назву вулиці, проїзду, автошляху до ділянки). Описують суміжні землекористування.

3. Виконання нормативної грошової оцінки земельної ділянки.

Нормативна оцінка земельних ділянок сільськогосподарського призначення проводиться виходячи з їх дозволеного, невичерпного та найбільш ефективного використання з урахуванням особливостей сільськогосподарського районування території, для визначення земельного податку, втрат виробництва та інших випадках, які визначаються законодавством України.

Відповідно до Закону України «Про оцінку земель» «нормативна грошова оцінка земельних ділянок – капіталізований рентний дохід із земельної ділянки, визначений за встановленими і затвердженими нормативами».

«Нормативна грошова оцінка земельної ділянки (C_n) визначається за такою формулою:

$$C_n = P_d \cdot H_{rd} \cdot K_{m1} \cdot K_{m2} \cdot K_{m3} \cdot K_{m4} \cdot K_{cp} \cdot K_{mc} \cdot K_{ni},$$

де Pd – площа земельної ділянки, квадратних метрів;
 Hpd – норматив капіталізованого рентного доходу за одиницю площі;
 $Km1$ – коефіцієнт, який враховує розташування території територіальної громади в межах зони впливу великих міст;
 $Km2$ – коефіцієнт, який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів;
 $Km3$ – коефіцієнт, який враховує розташування території територіальної громади в межах зон радіаційного забруднення;
 $Km4$ – коефіцієнт, який характеризує зональні фактори місця розташування земельної ділянки;
 $Kцп$ – коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки відповідно до відомостей Державного земельного кадастру;
 $Kмц$ – коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням;
 $Kні$ – добуток коефіцієнтів індексації нормативної грошової оцінки земель за період від затвердження нормативу капіталізованого рентного доходу до дати проведення оцінки».

Рекомендуємий список літератури:

1. Перович Л. М. Оцінка земель: підручник. Київ: Агроосвіта, 2014. 373 с.
2. Паньків З., Ямелинець Т. Нормативна грошова оцінка земель в Україні: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 344 с.
3. Третяк А.М., Третяк В.М., Вольська А.О. Наукові проблеми методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок в Україні. Наукові перспективи. 2022. №3 (21). С. 131-144. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-3\(21\)-131-144](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-3(21)-131-144)
4. Третяк А.М. та ін. Виробнича перевірка методичних підходів нормативної грошової оцінки сільськогосподарських земель в Україні. Агросвіт №7-8. 2022. С. 3-9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.7-8.3>
5. Про оцінку земель: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2004. №15. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text>
6. Методика нормативної грошової оцінки земельних ділянок. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2021 р. №1147. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2021-%D0%BF#Text>
7. Податковий кодекс України. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/%20show/2755-17#Text>
8. Податкова служба України. Щодо порядку застосування нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по області як бази оподаткування земельним податком від 30 серпня 2023 року. Електронний ресурс:

4.5 Курсовий проект за темою №5

Тема 6: «ОСОБЛИВОСТІ ДИНАМІКИ, СУЧАСНОГО СТАНУ І СТРУКТУРИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ» (вказується назва об'єкту дослідження)

Завдання

Визначити сучасний стан та геопросторові особливості розподілу ПЗФ шляхом розрахунків і порівняння показників заповідності, щільності та концентрації об'єктів ПЗФ для адміністративних районів регіону.

Зміст

1 ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ ТА КЛІМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

1.1 Загальна фізико-географічна характеристика

2 АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ЗЕМЕЛЬ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

2.1 Розподіл земель ПЗФ за районами і категоріями об'єктів

2.2 Розподіл за кількістю і площами об'єктів ПЗФ

3 ВИЗНАЧЕННЯ ХАРАКТЕРИСТИК ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

3.1 Визначення відсотка заповідності, індексу інсуляризованості та показника щільності об'єктів ПЗФ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Пояснення до виконання окремих розділів роботи:

1. Географічне розташування та кліматичні особливості.

Надається фізико-географічна характеристика території дослідження: описуються кліматичні фактори, описується рельєф, висвітлюються питання про ґрунтові умови, зазначається наявність рік, озер, боліт.

2. Аналіз структури земель природно-заповідного фонду.

Необхідно описати досліджувану структуру земель природно-заповідного фонду та результати дослідження.

Провести аналіз розподілу земель ПЗФ: за районами і категоріями об'єктів, за ступенем охорони, за кількістю і площами об'єктів ПЗФ; визначити відсоток заповідності та індекс інсуляризованості, визначається показника щільності об'єктів ПЗФ.

Із довідникової літератури виписуються дані щодо розподілу територій та об'єктів природно-заповідного фонду за їх значенням, категоріями та типами.

На основі даних із довідникової літератури проводиться розподіл за ступенем охорони об'єктів ПЗФ.

Крім поділу територій та об'єктів ПЗФ за їх походженням, вони розрізняються також і за значенням. Залежно від екологічної, наукової, історико-культурної, естетичної, оздоровчої та іншої цінності території та об'єкти ПЗФ можуть бути загальнодержавного чи місцевого значення.

При цьому ряд категорій ПЗФ можуть бути як загальнодержавного, так і місцевого значення (це стосується заказників, пам'яток природи, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва). Регіональні ландшафтні парки і заповідні урочища є категоріями ПЗФ місцевого значення. А природні заповідники, біосферні заповідники і національні природні парки створюються лише на загальнодержавному рівні.

На основі даних із довідникової літератури проводиться розподіл за кількістю і площами об'єктів ПЗФ.

Рекомендований список літератури:

1. Костюкевич Т.К. Кадастр природних ресурсів : конспект лекцій. Одеса, ОДЕКУ, 2022. 136 с. URL: <http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/10757>
2. Про природно-заповідний фонд України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>
3. Атлас об'єктів природно-заповідного фонду України. <https://pzf.land.kiev.ua/>
4. Аналіз площ природно-заповідного фонду України в розрізі адміністративно-територіальних одиниць за 2020 рік. Інформаційно-аналітичні матеріали. Київ, 2020. 87 с.
5. Солодкий В.Д., Беспалько Р.І., Казімір І.І. Особливості вдосконалення кадастрової діяльності в природно-заповідній галузі. Геодезія, картографія і аерофотознімання. Випуск 77. 2013. С. 46–52.
6. Костюкевич Т.К. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Кадастр природних ресурсів» на тему «Державний кадастр території, об'єктів природно-заповідного фонду та природних територій курортів» для студентів III року навчання денної та заочної форми за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій», рівень вищої освіти бакалавр. Одеса, ОДЕКУ, 2022, 27 с.
7. Природно-заповідний фонд: зелена скарбниця громади / за заг. ред. О. Кравченко. Львів : Видавництво «Компанія “Манускрипт”», 2019. 48 с.
8. Про затвердження Інструкції про зміст та складання документації державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0298-05#Text>
9. Виявлення територій, придатних для оголошення об'єктами природно-заповідного фонду : посібник / за заг. редакцією Олени Кравченко.

4.6 Курсовий проект за темою №6

Тема 7: «ВВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ»
(вказується назва об'єкту дослідження)

Завдання

Провести підготовчі роботи для складання державної статистичної звітності з обліку земель об'єкту дослідження, скласти поконтурну відомість земель, обліку земель за видами цільового призначення та угіддями, скласти експлікацію земель за видами цільового призначення, категоріями земель та формами власності. Скласти Державну статистичну звітність з обліку земель.

Зміст

ВСТУП

1 ПІДГОТОВЧА РОБОТА ДЛЯ СКЛАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СТАТИСТИЧНОЇ ЗВІТНОСТІ З ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬ

1.1 Розподіл земель сільської ради за видами цільового призначення та угіддями

2 СКЛАДАННЯ ЕКСПЛІКАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ЗА ВИДАМИ ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

3 ОБМЕЖЕННЯ У ВИКОРИСТАННІ ЗЕМЕЛЬ, ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Пояснення до виконання окремих розділів роботи:

1. Підготовча робота для складання державної статистичної звітності з обліку земель.

Для роботи отримати картографічний матеріал об'єкту дослідження масштабу 1:10 000. Всі роботи виконувались нами у креслярській програмі AutoCad.

Категорії земель характеризують розподіл земельного фонду між галузями суспільного виробництва з однієї сторони, і з другої сторони характеризують цільове призначення використання земель. Землі різних категорій можуть бути у всіх формах власності: державній, комунальній і приватній і використовуватись в усіх формах господарювання. Згідно ст.19 Земельного кодексу України земельний фонд нашої держави.

3. Обмеження у використанні земель, як об'єкт державного земельного кадастру.

Чинним законодавством України передбачено обмеження прав власників землі і землекористувачів щодо господарської діяльності. Особливий режим землекористування встановлюється системою обмежень

на використання землі.

Обмеження - це перелік дій (права третіх осіб), що обмежують права власника чи користувача щодо розпорядження або користування земельною ділянкою.

Обмеження у використанні земель (крім обмежень, безпосередньо встановлених законом та прийнятими відповідно до них нормативно - правовими актами) підлягають державній реєстрації в Державному земельному кадастрі у порядку, встановленому законом, і є чинними з моменту державної реєстрації.

Рекомендований список літератури:

1. Земельний кодекс України : Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 25.10.2002 № 2768-III (поточна редакція від 12.05.2022р). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
2. Конституція України : Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (поточна редакція - Тлумачення від 02.12.2019). URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
3. Про Державний земельний кадастр : Верховна Рада України; Закон від 28.06.2015 №3613-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
4. Про землеустрій : Верховна Рада України; Закон від 27.06.2015 № 858-IV.
5. Про оцінку земель : Верховна Рада України; Закон від 28.06.2015 № 1378-15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15>
6. Про затвердження Класифікації видів цільового призначення земель [електронний ресурс]: Держкомзем; Наказ, Класифікація від 23.07.2010 № 548 (остання редакція від 03.12.2012).
URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE18306.html
7. Шапошнікова О.Ф., Мовчан Т.В., Кульчицька Л.А. Земельно-кадастрова документація та порядок її ведення: навчальний посібник. Одеса, ІНТЕРПІНТ, 2011. 190 с.
8. Добряк Д.С. Механізм відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва, спричинених обмеженнями в землекористуванні. Землевпорядний вісник. 2012. №11. С.20-24.

4.7 Курсовий проект за темою №7

Тема 8: «ПРОЕКТ ЗЕМЛЕУСТРОЮ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ СІВОЗМІНИ ТА ВПОРЯДКУВАННЯ УГІДЬ» (вказується назва об'єкту дослідження)

Завдання

Побудувати план території землекористування, визначити площу землекористування та окремих угідь. Проаналізувати існуюче використання

земель. Скласти картограму еколого-економічної придатності земель, що є основою розташування сівозмін залежно від придатності ґрунтів для вирощування сільськогосподарських культур. Виконати еколого-економічне обґрунтування проекту.

Зміст

ВСТУП

1 ЗЕМЛЕВПОРЯДНІ ВИШУКУВАННЯ

1.1 Загальні відомості про сільськогосподарське підприємство

1.2 Природні умови

1.3 Складання каталогу координат меж сільськогосподарського підприємства

1.4 Побудова плану території сільськогосподарського підприємства в масштабі 1:10000

1.5 Вирахування площ за координатами та контурами

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ЗЕМЛЕВОЛОДІНЬ ТА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАНЬ З ВИДІЛЕННЯМ СІВОЗМІНИ

2.1 Проектування сівозмін за придатністю ґрунтів

2.6 Просторове розміщення полів сівозмін і робочих ділянок

2.7 Складання схем чергування сільськогосподарських культур

2.8 Розробка структури посівних площ

4 ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНЕ ОБґРУНТУВАННЯ ПРОЕКТУ

4.1 Визначення еколого-економічної ефективності проекту

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Пояснення до виконання окремих розділів роботи:

1. Землевпорядні вишукування.

В даному пункті курсового проекту вказується найменування та місцезнаходження об'єкта проектування, розташування відносно центрального населеного пункту об'єднаної територіальної громади, обласного та районного адміністративних центрів. Наводяться назви найближчих населених пунктів. Зазначається кількість власників земельних часток (паїв) та розмір земельної частки (паю), структура управління виробництвом. Характеризується спеціалізація та структура управління виробництвом, кількість населення та наявність трудових ресурсів, ринки збуту сільськогосподарської продукції, транспортні зв'язки.

Вказується до якого природно-сільськогосподарського району та зони належить територія сільськогосподарського підприємства. Крім того аналізують наступні показники: Температурний режим – середня, мінімальна та максимальна температури, сума активних температур за вегетаційний період, заморозки. Оподи – середня кількість за вегетаційний період, за рік, інтенсивність та частота злив, сніговий покрив, його товщина, строки та

інтенсивність сніготанення. Пануючі вітри, що впливають на ерозію ґрунтів. Характеризуються процеси вітрової ерозії ґрунтів на території землекористування. Гідрографічна мережа – ставки, струмки, річки та інші водойми, розташовані в межах плану сільськогосподарського підприємства, їх назви, площі, особливості заплави, режим паводків, швидкість течії. Рельєф території. Аналізуються форми рельєфу, наявність ерозійних процесів і факторів, які впливають на інтенсивність розвитку ярів, промоїн, розподіл сільськогосподарських угідь за прийнятою градацією крутості схилів. Ґрунтовий покрив. Характеризуються агро виробничі групи ґрунтів, властивості ґрунтів за вмістом гумусу та механічним складом, забезпеченістю поживними речовинами, розташування ґрунтів відносно крутості схилів і за ступенем еродованості, а також за придатністю для вирощування сільськогосподарських культур, районуваних у даній природно-сільськогосподарській зоні. Вказується оцінка ґрунтів за природною родючістю в балах бонітету.

Цифровий план меж території в масштабі 1:10000 будується шляхом сканування та оцифрування поворотних точок вихідного паперового плану землекористування (наприклад, із застосуванням програмних продуктів Digital, AutoCAD, ArcGIS, тощо).

Побудова плану території сільськогосподарського підприємства в масштабі 1:10000.

Плану території сільськогосподарського підприємства виконується в масштабі 1:10000, що забезпечує його розміщення на листі формату А-1. Цифровий план території сільськогосподарського підприємства створюється шляхом прив'язки растрового плану та його оцифрування. При цьому застосовують відповідні умовні позначення для масштабу 1:10000.

За картографіями крутості схилів та агро виробничих груп ґрунтів складається картограма еколого-економічної придатності земель, в основу якої покладена існуюча класифікація земель України та поділ земель на еколого-технологічні групи. Картограма використовується для визначення системи використання земель, проектування заходів по освоєнню, поліпшенню, меліорації земель, трансформації угідь, впорядкування території землекористувань.

Рекомендований перелік джерел посилання:

1. Богіра М.С., Ярмолюк В.І. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій : навчальний посібник. Київ : Аграрна освіта, 2011. 416 с.

2. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 р. №2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

3. Корнілов Л. В. Землевпорядне проектування. Методика виконання розрахунково-графічних робіт та курсових проектів : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2005. 150 с.

4. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003р. №858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15>
5. Про охорону земель. Закон України, від 19.06. 2003р. № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>
6. Третяк А.М. Землевпорядне проектування: Теоретичні основи і територіальний землеустрій : навчальний посібник. Київ : Вища освіта, 2006. 528 с.
7. Третяк А.М. Основи організації ефективного і раціонального використання земель фермерськими господарствами. Чернівці: «Від Дністра до Карпат», 1992. 88 с.
8. Третяк А. М. Землеустрій : підручник. Херсон: Олді-плюс, 2014. 520 с.

Графічні матеріали

1. План існуючого використання земель сільськогосподарського підприємства
2. Картограма еколого-економічної придатності земель
3. План організації території сільськогосподарського підприємства

ДОДАТКИ

Зразок титульного аркуша курсового проекту студентів денної форми навчання

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра агрометеорології та агроекології

КУРСОВИЙ ПРОЕКТ

за темою кваліфікаційної роботи

на тему: _____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
Спеціальності _____

_____
(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Оцінка за національною шкалою: _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії:

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

м. Одеса – 20__ рік

Зразок титульного аркуша курсового проекту студентів заочної форми навчання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Інститут післядипломної освіти

Кафедра агрометеорології та агроекології

КУРСОВИЙ ПРОЕКТ

за темою кваліфікаційної роботи

на тему: _____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
Спеціальності _____

_____
(прізвище та ініціали)

Керівник _____

_____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Оцінка:

За національною шкалою _____

Кількість балів: _____

ECTS _____

Члени комісії

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)